

Mesilashaiguste seire korraldamisest, ülevaade kevadisest langetisproovide kogumisest

Kokkuvõtte loengust vabariiklikul mesindusõppusel Tallinnas 27.03.2010.a.

Lektor Arvi Raie, lektorileping PR-6-1.4-9

Mesindusloeng toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

1. EFSA poolt läbiviidud teaduslik raporti soovitused Eestile

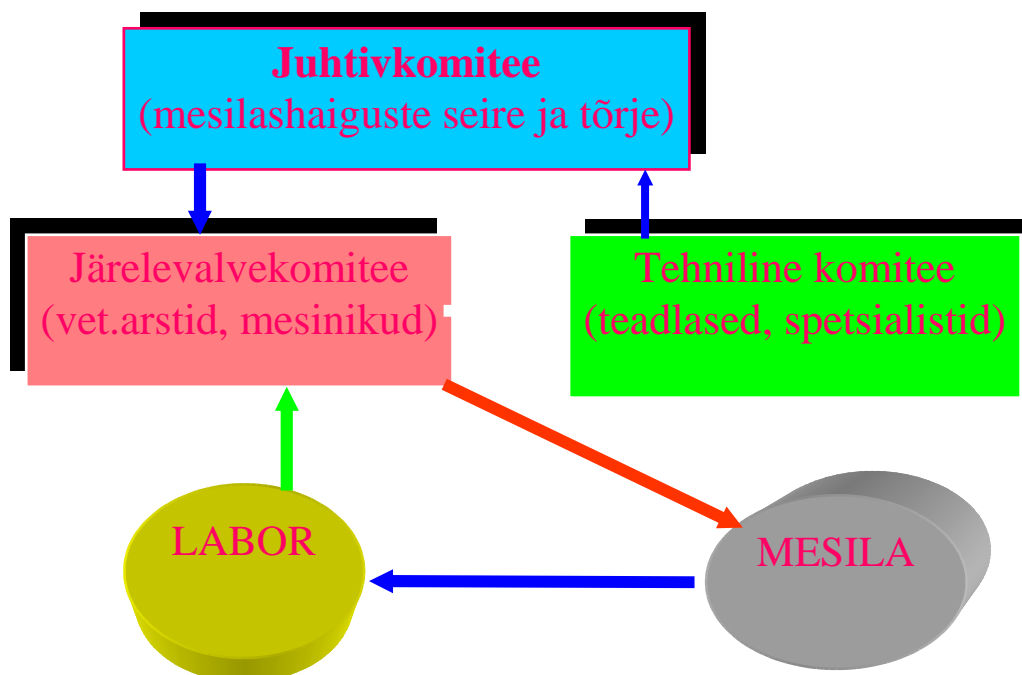
- a) Rakendada lisaks mesilaste haiguste passiivsele seirele lisaks aktiivset seiret (küsimustikud, ennetavad plaanilised seireuurimised)
- b) aktiivne ja passiivne seire mesilasperede kollapssündroomi (CCS) osas.

2. Põhieesmärgid mesilaste haiguste seire parandamiseks.

Eesmärgid ja järelevalve ulatus

- 1) Eesmärgiks on suunata järelevalve talvitunud **mesilasperede suremuse ja nõrgenemise** suuruse kindlaksmääramisele mesilates.
- 2) Teatamiskohustuslike mesilaste haiguste seire (**AHM, väike tarumardikas, Lest liigist Tropilaelaps**)
- 3) Registreerimiskohustuslikud mesilaste haigused (EHM, akarapidoos, varraotoos, noseematoos)
- 4) Viirushaigused ja seenhaigused

3. Järelevalve juhtivsüsteemi korraldus

Järelevalve korraldamine kohalikul tasandil, kuhu tuleb kaasata väljaõpetatud ja kogemustega mesinike (usaldusmesinikud), kelle ülesanded oleks:

1. Kaasaitamine seireproovide kogumisel, laboratooriumisse saatmisel
2. Tõrjemeetmete rakendamine
3. Mesinike nõustamine
4. Järelevalve rakendamine ja kontroll
5. Aruandlus ja tagaside

Tuleb kasutada elanike andmebaasil rajanevat registrit koos geograafilise asukohta määrava teabega (PRIA mesilate register), selleks tuleb kõik mesilad registreerida PRIA loomade registris vastavalt Põllumajandusministri määrusele nr 88.

Haiguste puhkemisel on oluline teha täielik epidemioloogiline uurimine koos põhjaliku analüüsiga, pöörates tähelepanu haigustekitajate leviku teede ja haiguse levimusele Eesti mesilates.

Uurimistulemuste töötlemine ja edastamine (tagasiside mesinikele ja aruandlus VTA, OIE, EK, EFSA) peab toimuma vastavalt kokkulepitud tingimustele ja võimalikult operatiivselt. Koolitusele kesktasemel epidemioloogia seiresüsteemide alal peab olema haaratud kõiki maakondi ja hõlmama eelkõige veterinaarsüsteemi puudutavaid instantse, nagu loomatervishoiualased spetsialistid aga ka mesilaste haigustega tegelevaid spetsialiste.

Kohapealsel tasandil tuleb suurendada koolitust mesilaste tootmise ja haiguste alal eelkõige valdade volitatud loomaarste ja mesinikke. Sellel eesmärgil tuleb läbi viia:

- 1) mesilaste haiguste alaseid teabepäevi
- 2) haiguste alaseid koolitusi koos praktiliste õppustega (proovivõtmised, kliinilised diagnoosimise operatiivsed võimalused AHM ja EHM suhtes jne.)
- 3) korralda mesilaste haiguste tõrjealased tegevuskavade ja situatsioonplaanide praktilised õppused

Järelevalve tulemuste edastamine:

- 1) Sisemine teabevahetus mesinike ja vet. järelevalve osas
- 2) Mesinike teavitamine seiretulemustest (teabepäevad ja koolitused)
- 3) Mesinike koduleht mesindus.ee
- 4) Mesinike ajakiri Mesinik
- 5) Infolehed ja teabematerjalid

4. Talvitumistulemuste küsitlus ja info kogumine

Käesoleval aastal 2010.a. viisime sisse tarulangetise kogumise osas küsimustiku koos tarulangetise proovide kogumisega.

See on passiivne info kogumine mesilasperede talvitumise ja mesilaste haiguste kohta kasutades saadud informatsiooni telefoni ja e-mail abil.

Mesilate ülevaatus ja kontroll volitatud loomaarstide poolt viiakse läbi vastavalt VTA peadirektori poolt kehtestatud korrale (Mesilate ülevaatus volitatud loomaarstide poolt). Aktiivne mesilashaiguste seire koostatud juhuvalimi põhjal, mis suunatakse konkreetsetele juhtumitele ja passiivne seire mesilasperede massiliste haigestumise või hukkumise korral. Küsimustik talvitumistulemuste kohta (Andmed proovivõtu kohta):

- 1) Talvitunud perede arv kokku
  - nendest haigete perede arv
  - nendest hukkunud perede arv(tuua välja võimalik hukkumise põhjus)
- 2) Info haiguste kohta mesilas
  - Haiguse kahtlusel kliinilised tunnused (kõhulahtisus, suurenenud langetis, sööda puudus või vähene kasutus)
  - Haiguse kulgu puudutavad andmed (mesilasperede nõrgenemine, haudme puudus jne)
  - Varem mesilas esinenud haigusi (AHM, lubihaue, kotthaue jne.)
- 3) Teostatud ravi (ravimise aeg, kasutatud ravimid, vahendid, laboruuringud jne.)

Proovivõtu juhised kevadise tarulangetise kogumiseks:

- Tarulangetise proovid tuleb võtta kohe pärast puhastuslendu või esimesel mesilasperede läbivaatlusel.
- Eraldi tuleb võtta tarulangetise proov haiguse kahtlusel või hukkunud peredelt.
- Võetud proovid tuleb identifitseerida ja lisada kaaskiri.
- Sama tervisliku staatusega mesilast või mesilagrupist võetakse üks koondproov.
- Koondproov peab sisaldama hukkunud mesilasi ja tarulangetist kokku 100 – 200 g (pool teeklaasi)
- Kogutud proovid tuleb **pakkida õhku läbilaskvasse ja lekkekindlasse pakendisse** (näiteks paberkotti või pappkarpi) ja hoida seda kuni laboratooriumisse saatmiseni jahedas (+2 – +8), kuivas ja pimedas ruumis.
- Proovile tuleb lisada täidetud kaaskiri.
- Tuleb vältida proovide niiskumist ja hallitama minekust.
- Proovid koos saatekirjaga saadetakse Eesti Mesinike Liitu

5. Mesilaste haiguste seire kava 2010.a.

01.03-15.05.2010 tarulangetise uurimine noseematoosi, varroatoosi, akarapidoosi suhtes.

01.05-01.09.2010 kärjeproovide võtmist haudmehaiguste kahtluse puhul samuti meeproovide uurimist Ameerika haudmemädaniku eoste suhtes.

01.05-01.09.2010 monitooring varroalesta esinemise suhtes

01.09-31.12.2010 meeproovide uurimine Ameerika haudmemädaniku eoste suhtes.